



VESTNIK

NOTICIERO

1/4

1973

XXIV

D 129903

VESTNIK je glasilo slovenskih svobodnjakov, vključenih v ZDSPB. Izdaja ga konzorej. Predsednik Edi Škulj, Ramón Falcón 4158, Suc. 7, Buenos Aires. Ureja uredniški odbor. Naslov uredništva in uprave: Ramón Falcón 4158, Sucursal 7, Buenos Aires.

VESTNIK (Noticiero) es el informativo de los combatientes anticomunistas eslovenos. Editor y redactor responsable: Eduardo Škulj, Ramón Falcón 4158, Sucursal 7, Buenos Aires.

VESTNIK (Noticiero) is the voice of slovenian anticomunist veterans.


Ovitek: arh. Jure Vombergar

Imprenta: Talleres Gráficos Vilko, Estados Unidos 425, Bs. Aires (33-7213)

Registro Nacional de la Propiedad Intelectual No. 1.144.379

Naročnina: Argentina 1.600 pesov, Južna Amerika: enakovrednost v dolarjih, ZDA, Kanada: 3.50 dolarja, Evropa: enakovrednost ameriško-kanadske naročnine. — Za letalsko dostavljanje doplačati 3.50 dolarje.

Soborcem in naročnikom v Argentini: članarino in naročnino za Vestnik lahko poravnate tudi v Dušnopastirski pisarni.

PD 720/100


VESTNIK-NOTICIERO

1973 - 1/2 — 16. 12. 1972

Director: Eduardo Škulj, Ramón L. Falcón 4158, Buenos Aires (7)
Registro Nacional de la Propiedad Intelectual No. 1.144.379

1943 - 1973

Vsi, ki jih gornji številki popeljeta v čase nazaj, bi rekli: trideset let je že, trideset let viška Vaških straž in konca Turjaka, nastanka domobranstva in s tem prve redne slovenske vojske, trideset let...

Danes pogled nazaj pove še posebej: pred tridesetimi leti bi bilo partizanstva konec, ako ga ne bi rešili ostanki laške razpadajoče vojske, pred tridesetimi leti bi bilo konec tudi narodnega odpora proti komunizmu, ako se ne bi odločili za boj do konca; s komer koli in kjer, koli proti breznarodnemu komunizmu.

V vsakem primeru se je slovenski narod dvignil. Po večnem naku: ljudje odhajajo, narod ostane. Ta je še danes na svoji zemlji in takoj bi vsi v zdomstvu prenehali govoriti slovensko, ako bi izgubili vero vanj, v njegovo življenjsko silo in odpornost.

A v nas je vera kakor pred tridesetimi leti: našli se bodo novi možje, nove podobe in iz razdrapanega kosa sveta pod Triglavom bo pognalo novo življenje obnovljene, svobodne Slovenije.

Slovenija v svetu

Iz govora mendoškimi Slovencem v mesecu septembru

Teolog Rahner pravi, da se človek izoblikuje iz svoje bodočnosti. To pomeni, da je človekova rast v vseh ozirih pogojena na načrtih, na ciljih, ki si jih je zastavil, in ne na pehanju za njimi. Ne smemo po pozabiti, da so ti načrti zgrajeni na človekovi preteklosti, ki se skozi njegovo sedanost preliva v bodočnost. Že Schiller je naznačil enako misel: „Človek raste s svojimi cilji.“ Čim večje cilje ima, tem večja bo njegova postava, ne telesna, marveč duhovna. Ti nameni, ti cilji bodo pa svetni in enostranski. Pri naravnih, svetnih se izoblikujemo v strokovnjake v svojem poklicu, v narodnjake z ozirom na svoj izvor, v modre ljudi po naravnavanju svojega življenja; onostranski cilji pa nas vodijo v svetništvo, k večni podobnosti Bogu, kar je dopolnitev, skrajna velikost človeka.

Brez umišljanja bodočnosti zase, za svojo družino, za prijatelje, za skupnost, za svoj narod, za ves svet — je človek mrtva stvar. Zgodovina zapisuje njegov trud in vemo, da se veliki premiki človeštva — v dobro ali slabo — izvršijo po velikih umislih, rekli bi skoro sanjah, prividih bodočnosti in daljnih zvezd, ki naj se jim približuje človeštvo. (Samo en primer, ki ga vsi živimo: pristanek človeka na luni.)

Kakor človek pa tudi človeške družbene enote rastejo in se izoblikujejo iz svoje bodočnosti. Človeške družbene enote so družina (osnovna celica), soseska, skupnost, narod, Cerkev. Tako družbeno enoto tvorimo tudi mi, Slovenci, naseljeni v Argentini. To je naša slovenska narodna skupnost in versko občestvo. Po eni strani dihamo iz narodove krvi, po drugi pa iz verskega bogastva istega naroda, ki je bil pred 1100 leti cepljen na Kristusovo trto.

Resnice iz preteklosti

Prav ta mesec poteka 25 let, odkar so prvi povojni begunci stopili na argentinska tla. Ko se radi oziramo nazaj na to dobo, priznavamo, da je bila polna, kajti ugotavljamo naslednje resnice:

- slovenski narod v Argentini živi;
 - zvestoba slovenstvu in veri ostaja nespremenjena v veliko več kot polovičnem odstotku: nekaj odkrhnjenih delov je zmeraj pričakovati;
 - kulturni sadovi so tolikšni, da že tudi domovina srka iz njih;
 - predstavitev slovenskega naroda kot naroda drugim narodom po osebni zavesti izmed nas in po delu različnih skupnosti v tej smeri, je v nonos sedanjemu našemu narodu;
 - na drevesu narodne skupnosti poganjajo mladike novega rodu, ki išče novih slovenskih poti rodu, iz katerega misli in živi.
- Naravno je, da se kot Izraelci v puščavi po tej prehojeni poti spet

in spet sprašujemo, kje je naša obljubljeni dežela, kam gre naša pot, kaj misli Bog z nami. Ko bi se ne spraševali, bi bili mrtvi, a se o tem sprašuje naša mladina, nam je v veselje in zadoščenje za darovane napore.

Po čem se sprašujemo vsi?

Zakaj naj se zavestno odločamo za slovensko narodnost?

Zakaj naj naši napori ne prenehajo; ali je smiselno in smoterno žrtvovanje za vzdrževanje slovenskega jezika, naše skupnosti; ali je vredno prenašati bolečine malega naroda; ali bi ne bilo bolje prešteti leta možnega obstoja naše skupnosti, postaviti mejo življenja, ugotoviti, da se pač ne izplača; obrniti hrbet in poiskati zatišja v samosvoji zadovoljnosti in udobnosti?

Dva odgovora se nudita:

1. načelen in
2. koristonosen.

Načelni odgovor je povezan z našo vestjo in smotrnostjo našega življenja, z našim poklicem. In naš poklic so dane okoliščine, v katere nas je postavila božja volja in v katerih se moramo odločati za naš večni blagor, za naše zveličanje.

In te okoliščine so naša preteklost, preteklost naših staršev, izvor in ramen njihovega begunstva ter izseljenstva, nato pa naša sedanost v tesnem stiku s prihodnostjo. Da se pravilno odzovemo našemu poklicu, to je naša dolžnost; zato je tudi prav in pravilno spoznavanje del dolžnosti vsakega posameznika izmed nas. To dolžnost pa nam narekuje vest, ki je naš najvišji gospodar. In če vest zahteva nekaj, — v našem primeru so to napori za blagor ljudi in skupnosti, v kateri živimo in imamo z njo skupne cilje — jo je treba poslušati; če ne, bomo ne samo grešili na verski ravni, temveč bomo svojo notranost izpostavljali bacilom duševnih bolezni in končali na psihiatrov postelji. (Ako bi ljudje živeli po vesti, bi potreba psihiatrov ostala pri dnu!)

Drug odgovor pa je koristonosen. Ne mislim tukaj na osebne koristi, čeprav so same po sebi vključene; gre za koristnost skupnosti, slovenskega naroda, naše skupnosti v Argentini, skupnosti v Mendozi.

Naš cilj pa ni samo ohranjanje slovenstva. To bi bila rakova pot. Naša miselnost mora biti miselnost načrtov in snovanja. Obramba sama ne bo preživela dolgega obleganja; kajti: ali imamo dovolj vode in hrane, da vzdržimo v utrdbi, ne da bi tvegali izpad (kakor Črtomir)? Postavitev dolgotrajnih ciljev je nujna posledica hotenja po življenju.

Smotri slovenstva

Premišljuje in zarisujejo se mi tile smotri slovenstva:

1. Ker je naša zemlja majhna, bo Slovencev po svetu več, ne pa manj. Stalna postavka slovenskega naroda je tedaj njegovo izseljenstvo.

2. Slovenski narod ne živi samo na svoji zemlji, temveč tudi v zamejstvu, v tujih državah Italije, Avstrije in Madžarske.

3. Teritorialna skupnost vseh Slovencev po svetu je res nemogoče; toda to pa ne more biti vzrok za njegovo izginotje, ker se upira razumu in volji slovenski.

4. Kljub navidezni moči velikih držav je resničnost taka, da so le družbene skupine v teh državnih kolosih, ki ostajajo v globinah, tiste, ki vodijo življenje. Te skupine pa so ali narodi ali pa izbranci okoli velikih duhov, ki oblikujejo državno življenje. Zakaj ne bi Slovenci kot narod, razsejan po vseh celinah sveta, ohranjevali svoje samobitnosti v korist svojemu narodu in v korist držav, za katere gre naše vsakdanje poklicno delo?

5. Zgodovina držav, zlasti tistih, skozi katere je morala potekati slovenska zgodovina, je spremenljiva in njihove oblike niso stalne. Tudi kadar bi Slovenci dosegli svojo državo na strnjenem teritoriju, njihov narod ne bo mogel niti ne smel biti omejen teritorialno; temveč se bo moral razprostrti z miroljubnim sožitjem med vse narode. To pa seveda ne pomeni, da bi se odrekal svoji narodnosti, marveč bi jo okrepil v tesnejšem stiku s prvinami drugih ljudstev, kateri imajo vrednote in vrline, ki so mu potrebne, da si jih presadi tudi na svoje področje. Da se izognemo udarcem zgodovine in škodi, ki jo le-ti prinašajo našemu narodu, je naša svetovna povezanost protiutež časovnim razmejitvam našega domačega ozemlja. In v tej nalogi je emigracija močna, je talent, ki še ni bil dan slovenstvu, je prednost, ki je niti domovina nima in jo moramo šele mi njej posredovati. Nikdar ni bila Slovenija v svetu tako močna kot danes. Ko se bo zrušil dušič komunistični režim doma v Sloveniji, šele takrat bodo uporabne rezerve, ki jih danes množi naša emigracija. Te rezerve so kulturne, oplajanje naše kulture s kulturami vseh narodov, kjerkoli živimo — (pomislimo samo na Kosove pesnitve z japonskimi motivi; zakaj bi ne bilo slovenskega pesništva z argentinsko problematiko in motivi?) — dalje so gospodarske, posejanost slovenskega gospodarskega talenta po vsem svetu z uvrščenostjo v zemljah gospodarske dejavnosti: verske — kako lahko se bo pomnožila mreža naših misijonarjev in kako lažje se bo pomnožil delež slovenskega naroda vesoljnemu bratstvu, izraženemu v Cerkvi; politične — kolikor prepotrebni zvez si je emigracija nabrala po vseh državah, da bo lahko služila nekoč svojemu trpečemu narodu — kako veliko poslanstvo je dano v tem oziru rodu, rojenemu izven Slovenije, pa s srcem v svojem rodu!

Vse to se steka v eno samo geslo: SLOVENIJA V SVETU— Ne Slovenija proti svetu, v škodo svetu, v nesožitje s svetom, v skreganost z njim in z deželami, v katerih Slovenci prebivajo — nasprotno: Slovenija v svetu zato, ker hoče tudi naš mali slovenski narod prispevati s svojim skromnim darom k svetovnemu sožitju, ko vprav majhen narod največkrat to nalogo vse bolj izvršuje kot pa veliki prevzetni narodi. Ni pa rečeno s tem, da

bi ta prispevek moral zahtevati zabrisanje slovenske narodnosti. S takim izginotjem ne bodo veliki narodi postali prav nič večji, temveč bodo prav zaradi te osirotelosti malih narodov tudi sami osiroteli. Posledice krivic ne padejo samo na tiste, ki krivico trpé, marveč tudi na one, ki jo delajo — o tem priča zgodovina!

SLOVENIJA V SVETU je na svojih početkih, osveča se, omišlja se. Ni še jasna, ni brezdvomna; še išče, tipa, izprašuje svojo vest. Vsak izmed nas je del te Slovenije v svetu; vest vsakega izmed nas je zasnutek, s katerim jo zarisujemo. Toda smer je, luč je v daljavi: in morda bomo po štiridesetih letih begunstva in izseljenstva zares zagledali „obljubljeno deželo“ Slovenije v svetu, ki bo zrasla na nekdanj nerazumljivi žrtvi naših očetov in mater, ki so jo leta 1945 v begunski culi ponesli v svet in s tem nehote razširili meje svojemu ljubljenu narodu.

Milan Magister

Prosimo vse bralce, da s svojimi sinovi in hčerkami razpravljajo o temi, ki jo je Milan Magister odlično prikazal. — Op. ured.

Narodov silobran

Vedno je bilo pereče vprašanje, ali je kdaj upravičen silobran celotnega naroda. Danes pa je to vprašanje še posebej akutno, zlasti v latinski Ameriki, katere usodo deležimo tudi mi. Kaj pravi o tem vprašanju katoliška teologija in cerkveno učiteljstvo? Poskušajmo na to vprašanje kratko odgovoriti.

Dolžnost pokorščine in zvestobe do dejanske vlade veže državljanle le tedaj, kadar je vlada zakonita in obenem zakonito izvršuje svojo oblast, to se pravi da po svojih močeh skrbi za splošno blaginjo. Če kateri od teh dveh pogojev manjka, so državljanji v večji ali manjši meri načelno odvezani zvestobe in pokorščine do takšne vlade.

1. Samozvanec, ki je protipravno prišel na oblast, ni zakonit vladar in se mu državljanji niso dolžni pokoravati. Dolžni so še naprej zvestobo in v mejah možnosti tudi pokorščino zakoniti vladi. Ta jih veže tudi k temu, da skušajo, če treba z orožjem v roki, nastopiti proti samozvancu in njegovim privržencem, tudi če niso dobili zato izrecnega ukaza, ker ga pač morda zakonita vlada ni mogla več dati, a se po pameti domneva, da takšen upor proti samozvancu hoče.

Če pa je enkrat samozvanec dejansko spraval pod svojo oblast celotno državno ozemlje in je zakoniti dosedanji vladar zgubil vsako možnost učinkovitega nadaljnega vladanja, potem so tudi državljanji

dolžni prenehati z morebitnim bojem proti samozvancu, če ni nobenega upanja več, da bi se zakonita vlada mogla uveljaviti. Od tedaj naprej so dravljeni dolžni pokorščino tistim zakonom in naredbam samozvanca, ki so za javni red in splošno blaginjo potrebne. Temelj te dolžnosti pokorščine pa ni oblast samozvanca (ki ni zakonita), temveč ozir na splošno blaginjo, ki zahteva, da se izvršujejo tisti zakoni, katerih namen sta javni red in splošna blaginja.

Splošni nauk teologov in socialnih filozofov pa je tudi, da nova oblast ne more za vedno ostati nezakonita. Razmere lahko postanejo takšne, da je prejšnja zakonita vlada praktično izgubila vsako upanje, da bi znova mogla priti do oblasti, obenem pa so se državljani nekako sprijaznili z novo vlado, posebej če ta resno skrbi za red in splošno blaginjo. Sam čas in dejansko izvrševanje oblasti s strani samozvanca sicer njegove vlade nikdar ne bo naredilo zakonite, a splošna blaginja je tista, ki more zahtevati, da preneha pravica prejšnje zakonite vlade in postane zakonita nova vlada. Nenaravno bi bilo, da bi državljani bili dolžni zvestobo in pokorščino nekemu, ki dejansko ne vlada in je tudi zgubil vsako upravičeno upanje, da bi še kdaj začel vladati v državi. V takem primeru splošna blaginja, ki je vrhovni zakon, zahteva, da prenehajo pravne vezi državljanov s prejšnjo vlado in nova vlada prejme pečat zakonitosti. Seveda ni vedno lahko določiti, kdaj se to zgodi, a pride čas, ko se je ta pravna sprememba gotovo že izvršila.

2. Toda tudi zakoniti vladar — tak, ki je po zakoniti poti prišel do oblasti — lahko to oblast zlorabi v svoje nizke, sebične namene in težko zanemarja skrb za občno blaginjo. Ker je oblast dana vladarju le zaradi občne blaginje in samo v mejah njenih potreb, državljani niso dolžni takšni vladarju pokorščine v stvareh, ki jih ne zahteva skrb za občno blaginjo in javni red. Ni vsak zakon že pravičen zakon, ki bi zahteval pokorščine podložnikov. So zakoni, ki jim s formalne strani nič ne manjka, da bi bili pravi zakoni, a ker niso usmerjeni v občno blaginjo, dejansko niso zakoni in jim zato ne gre pokorščina v vesti.

Proti zakonom, ki delajo državljanom krivico, ker od njih zahtevajo, kar jim ti niso dolžni dati, se smejo podložniki braniti z vsemi naravno-pravnimi sredstvi, čeprav jih je samosilnik proglasil za nelegalne. Eno od najbolj učinkovitih sredstev v takem primeru bo pasivna rezistenca, ki ostoji v neizpolnjevanju krivičnih zakonov. Čim bolj kompaktna, splošna in odločna bo takšna rezistenca, tem bolj se bo omajala samosilnikova oblast. Če bi pa njegovi zakoni od državljanov zahtevali celo kaj pozitivno moralno slabega, je pa pasivna rezistenca celo stroga dolžnost vesti, od katere človeka ne odveže še tako težka škoda in nevarnost, ki bi jo moral prestati.

Če pa samosilnik zaide v skrajno zlorabo svoje oblasti, da začne teptati najbolj osnovne in svete pravice človeške osebe in to stanje tra-

ja že dolgo časa ter ni nobenega izgleda, da bi se izboljšalo v doglednem času, ampak se položaj celo vsak dan slabša in tako vodi narod v nesrečo in pogubo, potem v celoti premine dolžnost zvestobe in pokorščine takšni vladi. Če se državljani ne morejo drugače ubraniti njegove pogubne dejavnosti, potem je moralno upravičena in včasih celo obvezna oborožena vstaja proti samosilniku. Celoten narod se tedaj nahaja v stanju silobrana proti krivičnemu napadalcu, ki mu narod sme in mora preprečiti nadaljne pogubno vladanje.

Ker pa je oborožena vstaja proti samosilniku, ki je prenehal biti zakonita oblast, polna nevarnosti in prinaša redno s seboj veliko nenamerne zla, morajo biti za njeno moralno dovoljenost izpolnjeni prej naslednji pogoji:

a) Mora iti za teptanje najbolj osnovnih in svetih človekovih pravic in to brez izgleda na izboljšanje ali skorajšni konec.

b) Poprej je treba poskusiti vsa druga manj radikalno sredstva, da le njih uporaba ne omogoči morebitne poznejše oborožene vstaje, ki bi se izkazala za potrebno.

c) Obstajati mora upravičeno upanje na uspeh vstaje in izboljšanje razmer po njej. Neuspela vstaja bi namreč stanje le še poslabšala. Zato morajo državljani po svojih najboljših predstavnikih preučiti dejansko stanje, organizirati in voditi vstajo. Upor ne sme biti stvar odločitve enega ali nekaj ljudi. Ker pa se dejansko stanje pogosto da le približno presoditi, ni čudno, da razni odgovorni ljudje pridejo pogosto do različnih zaključkov.

d) Med revolucijo je dovoljeno uporabiti vsa tista sredstva, ki vodijo do čim hitrejšega in gotovega uspeha, da le niso po svoji naravi moralno slaba. Med dovoljena sredstva spada tudi fizična odstranitev samosilnika. Pogosto bo to celo najbolj učinkovito sredstvo, da vstaja uspe in se čim prej konča. Cerkev je sicer obsodila umor tirana, a le kadar se ta izvrši na privatno iniciativo. Kadar se pa celotni narod dvigne v obrambo svoje narodne eksistence, tedaj more biti umor tirana eno izmed sredstev zmage nad tiranijo.

To se le velika načela, dosti jasna, nedvomna in trdna. Učijo jih ne le teologi in teistični socialni filozofi, potrja jih tudi najvišje cerkveno učiteljstvo. To seveda predvsem poudarja in svetuje druga, manj radikalna sredstva, a za skrajne primere jasno prizna tudi pravico do oboroženega narodnega silobrana proti samosilniku. (Prim. Pij XI, Pismo mehiškim škofom, let 1937 in Pavel VI, okrožnica Populorum Progressio, str. 31.)

Toda načela niso vse, morda tudi ne najbolj zapleteno vprašanje. Neprimerno bolj zapleteno je kolikor mogoče nepristransko presoditi položaj in se odločiti za odgovarjajoča sredstva, zlasti kadar gre za sredstvo oborožene revolucije. Tedaj pa je treba velike politične zre-

losti, ponižnega nezaupanja do lastne sodbe, izrednega čuta odgovornosti, a obenem tudi pogumnega tveganja in pripravljenosti za žrtve: gre pač za rešitev celega naroda proti krivičnemu napadalcu — lastnemu vladarju.

Al. Kukovica SJ

POLITIČNI REALIZEM

Računanje s stvarnostjo, z danim položajem in razmerami, z lastno in nasprotnikovo močjo, s sredstvi, ki so in ki bodo verjetno na voljo, z razvojem, ki ga moremo predvidevati — to je potrebno v vsem človeškem delovanju. Temu pravimo realizem.

Če je kje realizem še prav posebno potreben in če je kje nerealna fantaziranja še prav posebno škodljivo in naravnost usodno, potem je to na političnem področju. Če se trgovec zmoti v računih, utegne propasti njegova trgovina; če se zmoti gradbeni inženir v svojih statičnih računih, se lahko podere most ali pa tudi hiša, pri čemer so lahko človeške žrtve; če se zmoti zdravnik v diagnozi, lahko povzroči bolniku veliko škodo ali celo smrt. V vseh teh primerih zadenejo posledice posameznika ali nekaj posameznikov.

Če pa se zmoti politik v presoji položaja, če sledi samo svojim čustvom in fantazijam, potem utegne napraviti ogromno, včasih celo nepopravljivo škodo vsemu svojemu narodu ali državi. V zgodovini, tudi najnovejši, je mnogo takih primerov. Kakšno strašno škodo sta napravila svojemu narodu in vsemu človeštvu npr. Mussolini in Hitler dva fantasta, demagoga in nerealna politika.

Če je torej kje potreben skrajni realizem, je potreben v politiki. Tudi v slovenski in še prav posebno v slovenski politiki, ker smo številčno majhen narod (nekateri neradi slišijo to besedo) in je lahko vsaka nepravilna poteza usodna.

Nedavno je tak politični realizem priporočal Slovincem *dr. Juraj Krnjevič*, predsednik Hrvatske seljačke stranke. V „Hrvatskem glasu“ glasilu omenjene stranke, je napisal uvodnik, v katerem izraža začudenje nad dejstvom, da nekateri slovenski razumniki v zdomstvu, ki se zavzemajo za neodvisno slovensko državo, ničesar ne povedo o zunanjepolitičnih vprašanjih v zvezi z ustanovitvijo take slovenske

države. Ni namreč urejena slovenska meja proti Italiji. Kako mislijo Slovenci urediti ta mejo?

Dr. Krnjević je v tem članku pokazal na veliko napako, ki jo delajo nekateri, ko govore in pišejo o slovenskih političnih problemih. Ta napaka se imenuje pomanjkanje političnega realizma.

To pomankanje se ne očituje samo v omalovaževanju italijanskega nasprotnika, češ da je slab vojak, ko pa dobro vemo, da je na drugi strani odličen diplomat in smo zaradi teh njegovih diplomatskih sposobnosti utrpeli že veliko narodno škodo. Italijan je za nas trajen, latenten in nevaren nasprotnik in vsaka slovenska realna politika mora s tem računati in zato dobro pretehtati svoje sile in položaj, predno kaj izjavi in ukrene. Slovenci imamo polno pravico, da od vsakega, ki stoji ali vstopa v politično areno, zahtevamo, da pove, kako si zamišlja rešitev slovenske, še vedno „odprte“ meje proti Italiji.

Tudi Avstrijo radi omalovažujemo in ne pomislimo, da stoji za njo ves nemški narod in da je mnogo Nemcev, ki imajo še vedno silen apetit po velikem delu slovenske zemlje. Enako je z Madžari, ki so samo v tem stoletju že dvakrat udrli v Prekmurje in bodo verjetno izkoristili prvo priložnost, da se polastijo dela slovenske zemlje, ki po njihovem mnenju spada pod „krono sv. Štefana“.

Danes skoro ni Slovenca (vsaj ne v zdomstvu; kako je doma, ne vemo), ki ne bi želel, da se vsi Slovenci združijo v svoji lastni samostojni državi. Toda popolno pomanjkanje političnega realizma dokazuje tisti, ki misli, da se da ta cilj doseči na ta način, da zahtevamo razbitje Jugoslavije. Pravilno je zapisal *dr. Ludovik Puš* v „Ameriški Domovini“, „da jih je med Slovenci zelo malo, ki bi se zavzemali za ohranitev Jugoslavije, ob sedanjem mednarodno-političnem stanju, samo zaradi Jugoslavije kot take (seveda pod demokratično vladavino). So drugi tehtni in težki razlogi za to. Na enega najbolj usodnega med njimi je s prstom pokazal Krnjević... *Gre za meje!* Ona proti Italiji je odprta. Krnjević označuje to stanje za *življenjski vprašanje slovenskega naroda* in graja tiste, ki pišejo in izdajajo oklice za suvereno slovensko državo, pa nimajo prav nič povedati o tem vprašanju.“

Politični realizem nam narekuje, da ob vzvišenem cilju — združitve vseh Slovencev v lastni neodvisni državi — delamo na *konkretni in najbolj nujni nalogi: osvoboditi slovenski narod komunistične diktature*. V tem pogledu je politično pravilno in realno stališče zavzel

Miloš Stare, predsednik Narodnega odbora za Slovenijo, ko je v Buenos Airesu na proslavi slovenskega narodnega praznika 29. oktobra rekel: „da je naša prva naloga, da delamo neutrudno do zadnjega diha svojega življenja, da slovenski narod postane prost komunistične diktature. Tak svoboden slovenski narod pa naj potem odloči, kakšno vlado hoče imeti, s kom hoče biti povezan, ali hoče živeti sam in kakšno bodočnost si bo v svobodi začrtal. Nihče od nas, ki živimo v svobodi, nima pravice diktirati slovenskemu narodu, kakšno pot naj gre. Mi smo svobodni del slovenskega naroda, ki delamo — kolikor je v naših močeh —, da bi bil narod v domovini čimprej svoboden. Mi smo njegovi služabniki, ki mu svetujemo in delamo za njegovo svobodo. Tudi mi se bomo morali podrediti volji naroda, ki jo bo izrekel v svobodi.“

To je politični realizem. Vse drugo je fantaziranje ali celo demagogija!

Rudolf Smersu

Brandtova zmaga —

uspeh sovjetske politike

Sovjetski politiki so se vedno dobro zavedali, da so krščanski demokrati v Zahodni Nemčiji njihovi načelni nasprotniki in da ne bodo, dokler bodo ti imeli vladno krmilo v rokah, mogli Zahodni Nemčiji vsiliti svojia načrtov ne zlepa ne zgrda. Tudi so se zavedali, da je komunistična stranka v Zahodni Nemčiji — pa naj dela javno ali v podzemlju — tako slabotna, da Sovjetska zveza z njeno pomočjo ne bo dosegla svojih namenov. Zato so sovjetski politiki že pred leti začeli kazati svoje zanimanje in simpatije za socialiste. Sovjetski agenti so znali spretno prepričevati nemško ljudstvo, da bi se sovjetska politika do Zahodne Nemčije bisveno spremeniila, ako bi Nemčijo vladali socialisti. Mnogi Nemci so kaj radi poslušali te sirenske glasove, ki so obljubljali mirno uživanje življenja. Visoka življenjska raven je namreč ubila patriotične ideale.

S sovjetsko zaslonbo za hrbtom so začeli socialisti novo politiko „odprtja na vzhod“. Ta politika se je tako hitro in tako nepričakovano razvijala, da je bil politični svet naravnost presenečen nad koncesijami, ki so jih

dajale vzhodne komunistične države socialistični Nemčiji. Toda socialisti niso bili v Zahodni Nemčiji še dovolj močni, da bi se jim ne bilo treba ozirati na opozicijo. Ko se jim je zdelo, da so nemško javnost že dovolj zazibali v sladko prepričanje, da jim od vzhoda, od komunistične Rusije ne grozi prav nobena nevarnost, so šli na volitve in zmagali.

Zahodni zavezniki so dobro vedeči, da bo Brandt storil naslednji od sovje'ov določeni korak: ureditev razmerja do vzhodne Nemčije, tako da prideta obe Nemčiji v Združene narode in tam podpreta sovjetske politične teze. Zato so ga prehiteli in so veleposlaniki širih velikih sil izdelali skunno izjavo, v kateri ponovno ZDA, Anglija, Francija in ZSSR (ki se temu ni mogla upreti) potrjujejo svoje pravice nad Nemčijo v celoti. Res je Brandt kmalu nato napravil sporazum z Vzhodno Nemčijo — zopet z vso podporo Sovjetske zveze.

Kdo je Brandt? V nemških publikacijah je bilo popisano ob zadnjih volitvah Brandtovo življenje in delovanje, pa se zdi, da to nemških volilcev ni dosti motilo. Pravo Brandtovo ime je Frahm. Udeležil se je španske državljanske vojne na komunistični strani skupaj z vzhodnonemškim komunističnim prvakom Ulbrichtom, s Titom in drugimi tovariši. Švedski socialisti so ga podprli s tem, da so mu pomagali do Nobelove nagrade. Vso to igro so sovjetski politiki izvrstno zrežirali. Sovjetska zveza je na ta način brez boja postavila eno nogo v sredo Evrope, v tisto državo, ki se je zdeila, da je ena najbolj odločnih protikomunističnih držav v Evropi. Drugi korak bo sedaj sovjetska zahteva po odpoklicu ameriške vojske iz Nemčije. To zahtevo bo Brandt seveda krepko podprl. In tako bo večji del Zahodne Evrope padel pod vpliv Sovjetske zveze. Potem je samo še vprašanje časa, kdaj bodo Sovjeti zasedli vso zahodno Evropo.

(Pismo iz Nemčije)

***Ti je dobro? – Nas veseli, pa te zato
spominjamo: podpri Zavetišče škofa
dr. Gregorija Rožmana!***

Vuk Rupnik 60-letnik

V letu, ki se nagiba h koncu, smo obhajali kar lepo število 60-letnih jubilejev med našo politično, oziroma boljše rečeno, ideološko emigracijo. 60 let je zlasti doseglo precej bivših aktivnih borcev proti komunizmu in med temi mnoge starešine. Med vsemi borci, ki so dosegli letos 60 let, k čemur jim seveda prav iskreno čestitamo z najboljšimi željami za naprej, pa moramo posebej omeniti in poudariti doseg šestega križa g. polkovnika Vuka Rupnika.

Gotovo ni osebe v emigraciji, ki bi g. Vuleta ne poznala — večina osebno — manjši del pa po imenu Rupnik. G. podpolkovnik je sin pok. jugoslovanskega in slovenskega generala Leona Rupnika, ljubljanskega župana in poznejšega ustanovitelja Slovenskega domobranstva ter prezidenta Ljubljanske pokrajine. G. Vule je bil častnik v planinskem polku in kot tak po Italijanih prijet in poslan v vojno ujetništvo. Še pred nastopom Domobranstva je takratni ljubljanski župan general Rupnik povabil častnike, naj bi se prostovoljno vrnili v domovino in se pridružili kot vodstveni kader narodnim enotam, ki so se organizirale in pričele boj obrambe življenja in premoženja svojega naroda, katerega so partizanske tolpe ubijale in plenile na najbolj okruten in divjaški način. G. Vuk Rupnik se je takoj odzval in prevzel poveljstvo posebnega udarnega bataljona.

Razpad 1943 ga je doletel na Dolenjskem, v Novem mestu. Da je bilo po njegovem, bi bilo leto 1943 na Dolenjskem drugače poteklo. Eden političnih ljudi bi bil moral prevzeti odgovornost, — vojaško je bil pripravljen prevzeti g. Vule sam.

Za časa Domobranstva je bil nekaj časa poveljnik 3. bojne skupine s sedežem v Novem mestu, potem ko je z vsemi enotami presekalo obroč partizanske in italijanske vojske pri Soteski ter se vrnil preko Gorjancev nazaj v šentjernejsko dolino, tam prekoračil Krko in naslednji dan potolkel partizanske brigade pri Zamešku.

Ko je general Rupnik ustanovil hitre udarne bataljone ravno po nasvetu g. Vuleta, je prevzel poveljstvo enega od teh. Njegove junaške zmage so se končale z znanim probojem in potolčenjem partizanov na in ob mostu na Dravi na Koroškem dan po končani vojni v Evropi. S tem je sploh omogočil umik beguncev preko Drave, ker bi bili sicer vsi zajeti in vrnjeni v domovino.

Bil je vrnjen in po čudežnem naključju, spremljala ga je namreč

njegova gospa, v zadnjem trenutku ne izročen titovcem. Nato je bil hlapec v avstrijskih hribih, dokler ni odšel v Italijo in Argentino. Stalno se je naselil že od vsega početka v Castelarju, v provinci Buenos Aires. Skozi dolgo dobo let je eden višjih uradnikov v tovarni nogavic in sukanca v Ciudadeli.

Udejstvoval se je g. Vuče tudi v organizacijah. On je namreč tisti, ki je ustanovil v Argentinu organizacijo borcev in bil tudi njen prvi starešina. Politično se udejstvuje v vrstah slovenskega narodnega pokreta.

Soborcu in enemu glavnih vrhov Slovenske domobranske vojske -- naše najiskrenejše čestitke!

Soborci

DRUŠTVENE NOVICE

Prečilo tiskovnega referenta Zveze DSPB občnemu zboru Zveze DSPB v Clevelandu, dne 3. septembra 1972

Ko spet zaključujemo poslovno dobo, se človek nehote vpraša: Kako dolgo še? Vidno se namreč opaža, kako počasi drsimo v neko brezbriznost, ki zajema vse več ljudi, tako da na vprašanje komunistične diktature doma vse manj reagiramo. V tem vzdušju je tudi tistim, ki se še trudijo ohraniti načelno idejo naše emigracije, delo skoraj onemogočeno ali vsaj do neke mere zavrnjeno.

Svetovni položaj, ki se je v zadnjih letih drastično spremenil v odnosih med svobodnim svetom in komunističnimi diktaturami, je gotovo imel velik psihološki vpliv na mnoge ljudi, tudi na naše. Prav tako so poteze cerkvene diplomacije mnoge spravile s tira, da so v takozvanem „novem duhu“ pričeli gledati na režim doma in tako postali za našo emigracijo le še nekaki daljni sorodniki. In še tretji in verjetno najmočnejši činitelj našega drsenja v pozabljanje, so obiski v domovino.

Ko vse te činitelje združimo, vidimo, da se okrog nas počasi in nevidno gradi zid, ki nas bo izoliral in nas napravil brezpomembne, ter nas končno s časom do zadnjega iztrebil.

O tem neštetokrat razmišljam, ko zasledujem mednarodno politiko in ameriške in kanadske notranje zadeve, ter oportunistično stremljenje v vrstah naše lastne emigracije. V takem vzdušju je silno težko delati in nič ni čudno, da se človeka včasih poleti malodušje in obup, da bi vse pustil in se predal brezdelju ter se otesel vseh organizacijskih skrbi, ki

človeku mnogokrat ne dajo spati, vsaj meni ne. Le močna volja in zavest, da mora naša ideja ostati živa, mnoge priganjata, da se še naprej pulijo za pravico in resnico, ter za resnično svobodo naše zasužnjene domovine.

Jaz sam v minuli poslovni dobi nisem veliko storil v okviru borčevske organizacije. Nadaljeval sem s pisanjem pisem raznim vladnim predstavnikom ter urednikom časopisov, kadar se mi je zdelo potrebno spregovoriti o položaju v domovini ali o vprašanju komunističnega režima doma. Sedaj sem se še aktivno vtaknil v kanadsko volivno kampanjo za kandidata Lubor Zinka, Čeha po rodu, ki je odločen protikomunist in ki je kot žurnalist v svoji dnevni koloni v enem od torontskih dnevnikov že ponovno prikazal zločine, ki so jih titovci izvrševali v Kočevskem Rogu. Lubor Zink bo po mojem mnenju v kanadskem parlamentu sijajen predstavnik vseh nas kanadskih Slovencev, ki smo bili žrtve komunistične diktature, kakor tudi vseh ostalih protikomunističnih emigrantov.

Ker sem trenutno tudi predsednik Društva Slovencev Baraga, sem tinej na skrbi pripravo XIII. slovenskega dneva v Kanadi. Zaradi tega je funkcija, ki jo opravljam pri Zvezi, nekoliko trpela. Z urednikom našega glasila se nisem tako redno dopisoval kot moja funkcija zahteva. Tudi doprinesel nisem k Vestniku toliko, kot se je od mene kot tiskovnega referenta pričakovalo. Upam, da bo odbor in ostali tu razumeli, da človek včasih pri najboljši volji ne more vse storiti, kar bi želel ali kar se od njega pričakuje. Ne mislim se opravičevati, rad bi samo povedal, da mi je hudo žal, da nisem bil v stanju storiti več.

Glede našega glasila pa je ostalo pri starem. Bori se s težavami -- sicer dolga trenutno nimamo -- toda tudi na zeleni veji nismo. Verjetno pa boste iz poročila urednika slišali kaj več o Vestniku. Jaz bi za konec samo še dejal, da moramo vztrajati in še naprej nositi skrb, ki nam jo nalaga delo za ideale, za katere so tisoči najboljših mož in žena dali svoja življenja.

Trudimo se vsak v svojem okolju gojiti in širiti našo miselnost ter delati na tem, da bi vsi protikomunistični borci v svetu spet spregovorili z enim glasom.

Hvala lepa.

Tiskovni referent Zveze DSPB
Otmar Mauser

Dežela, v kateri pošteni ljudje niso toliko energični kot pokvarjenci, je zgubljena.

Franklin D. Roosevelt

Mladim v pomoč pri učenju, starejšim v oživitve

poklanja Vestnik

SLOVENIJA

KAJ JE SLOVENIJA? Slovenija je vse ozemlje, na katerem strnjeno prebivajo Slovenci. Večkrat pa se rabi ta beseda v ožjem pomenu: jugoslovanski del (republika Slovenija).

KJE JE SLOVENIJA? Slovenija je na stiku srednje in južne Evrope ter Balkanskega polotoka. Večina slovenskega ozemlja pripada severozahodnemu delu Jugoslavije (republika Slovenija), nekaj pa sosednjim državam: Italiji, Avstriji in Madžarski. Tako je domovina razkosana in razdeljena med 4 države, kar je velika nesreča za narod.

Meje republike Slovenije: Republika Slovenija meji na že navedene države (Italijo, 202 km, Avstrijo, 324 km, Madžarsko, 88 km in Hrvaško, ki je tudi del Jugoslavije, 546 km). Vsa meja je dolga 1160 km.

Kolikšno je slovensko ozemlje? Vse narodno ozemlje meri približno 24.000 km² (nekateri navajajo 25.000 km²), republika Slovenija sama pa je velika 20.251 km². Tako je okrog 4.000 km² slovenskega ozemlja odrezana in (po krivici) pripada sosednjim državam (prej navedenim).

Primerjava z Jugoslavijo in Argentino. Jugoslavija (256.000 km²) je sestavljena iz 6 republik: Slovenije, Hrvaške, Bosne in Hercegovine, Črne gore, Srbije in Makedonije. Po velikosti je Slovenija na predzadnjem mestu (najmanjša je Črna gora), po številu prebivalcev na četrtem (za njo sta Črna gora in Makedonija), po važnosti, zlasti v gospodarstvu in kulturi pa na tretjem (tako za Hrvaško in Srbijo), četudi v nekaterih ozirih prekaša tudi ti dve. Slovenija je približno tako velika kot Tucumán, a ima dosti več ljudi. V primerjavi z Argentino je treba upoštevati ne samo površino, ampak tudi število prebivalcev. V tem oziru je Argentina majhna,

velika je samo po razsežnem ozemlju. Italija je na primer približno tolikšna kot provinca Buenos Aires, a ima čez 50 milijonov prebivalcev.

Stik štirih ras. Na našem ozemlju se stikajo štiri evropske rase: Slovani (Slovenci in Hrvati), Romani (Italijani in Furlani), Germani (Avstrijci) in Mongoli (Madžari). Tak položaj ima v Evropi poleg Slovenije samo še Avstrija.

Koliko je vseh Slovencev? Približno 2,200.000 (v Jugoslaviji, Italiji, Avstriji, Madžarski in v izseljenstvu po vsem svetu).

Koliko je Slovencev v Jugoslaviji? Po sedanjih cenitvah 1,700.000. Republika Slovenija ima sedaj čez 1,700.000 prebivalcev. V njej prebiva tudi nekaj tujcev, Slovenci pa so raztreseni tudi po drugih jugoslovanskih republikah.

Slovenci v Italiji: okrog 100.000 (v mestu Trst in okolici, v Gorici in okolici, Beneški Sloveniji in Kanalski dolini).

Slovenci v Avstriji: Približno 50.000 (nekateri navajajo višjo številko, drugi pa nekoliko manjšo). Pokrajina, poseljena s Slovenci od naselitve v 6. stoletju, se imenuje Koroška (Ziljska dolina, Celovška kotlina itd.) Nekaj slovenskih vasi pa je tudi na avstrijskem Štajerskem.

Slovenci na Madžarskem (v pokrajini, ki jo imenujemo Porabje): blizu 7.000 (imenujejo se porabski ali rabski Slovenci).

Slovenci v izseljenstvu: skoraj pol milijona, če štejemo zraven tudi delavce, ki so začasno na delu v Nemčiji in drugih zahodnoevropskih deželah.

Slovenci so raztreseni po vsem svetu. Skoraj ni dežele, kjer ne bi našli kakega našega človeka. Če ni drugega, naletimo na slovenskega misijonarja v Afriki in Aziji.

Največ naših ljudi je v Združenih državah Amerike (blizu 300.000, največ v mestu Cleveland). V Kanadi jih cenijo do 40.000 (nekateri navajajo precej manjše število), v Argentini 30.000, v državah Čile, Urugvaj in Brazilija 5.000, v Avstraliji 20.000. Od evropskih držav jim ima največ Nemčija, potem Francija.

Slovenske pokrajine. Podobno kot Argentina je Slovenija sestavljena iz več pokrajin, ki so med seboj precej različne. Osrednji del se imenuje

Kranjska. Ta pa se deli na tri dele: **Gorenjsko** (severno od Ljubljane ob reki Savi in njenih pritokih), **Dolenjsko** (južno od Ljubljane do Save in Hrvaške) ter **Notranjsko** (zahodno od Dolenjske in južno zahodno od Gorenjske). Najsevernejši del Slovenije se imenuje **Koroška** (večinoma sedaj pripada Avstriji). Najbolj na vzhodu (med Madžarsko in avstrijsko mejo ter reko Muro) je Prekmurje (Slovenska kraljina). Pokrajina med Prekmurjem, Koroško, Dolenjsko in Gorenjsko je štajerska. Na zahodu (ob morju in ob reki Soči) je Primorska (Slovensko primorje), poleg nje (na zahodu) pa Beneška Slovenija. Beneška Slovenija pripada Italiji že od leta 1866, del Primorske pa je tudi po zadnji vojni še ostal pod Italijo (med prvo in drugo svetovno vojno je pripadala Italiji vsa Primorska in še manjši del Kranjske). Ob reki Kolpi je posebna pokrajina Bela kraljina, ki je del Dolenjske, a navadno govorimo o njej kot o posebni pokrajini, ker je čisto samosvoja.

Prebivalci navedenih pokrajin se imenujejo Kranjci (Gorenjci, Dolenjci in Notranjci), Korošci, Prekmurci, Štajerci, Primorci, beneški Slovenci in Belokranjci.

Kako je Slovenija upravno razdeljena? Tako kot na primer provinca Buenos Aires: na občine (60 jih je). Tudi slovensko ozemlje v sosednjih državah je razdeljeno na občine. Oznaka večjih predelov z navedenimi imeni (Kranjska, Koroška itd.) pa je med ljudmi še vedno živa.

Glavno mesto republike Slovenije je Ljubljana (215.000 prebivalcev), kjer je sedež slovenskega parlamenta in vlade, nadškofije, raznih inštitutov, visokih šol itd.

Slovenska mesta. Vseh mest v republiki Sloveniji je 51, a so nekatera prav majhna. Samo deset mest ima več kot 10.000 prebivalcev (Ljubljana, Maribor, Celje, Kranj, Jesenice, Trbovlje, Koper, Nova Gorica, Novo mesto in Velenje).

Važnejša mesta: Ljubljana 215.000 prebivalcev;

Maribor (119.000 prebivalcev), prestolnica štajerske;

Celje (35.000) na štajerskem;

Kranj (27.000), glavno mesto Gorenjske;

Koper (16.000), glavno mesto Primorske (in mednarodno pristanišče);

Novo mesto (12.000), prestolnica Dolenjske;

Nova Gorica (12.000), na Primorskem (Goriškem);
Jesenice (17.000), na Gorenjskem;
Trbovlje (16.000), na Štajerskem;
Velenje (11.000), na Štajerskem.
Murska Sobota (Prekmurje);

Na našem narodnem ozemlju v sosednjih državah so važna tale mesta: Trst (po italijansko Trieste) (blizu 300.000 prebivalcev), Gorica (italijansko Gorizia, z se izgovori kot c) (to je staro mesto, na jugoslovanski strani pa je zrasla Nova Gorica), na Koroškem (v Avstriji) pa Celovec (nemško Klagenfurt) ter Beljak (nemško Villach, izgovori se filah).

Pestra lepota Slovenije. Slovenija je lepa dežela, kar priznavajo tudi tujci (turisti), ki jo obiskujejo. Značilnost Slovenije je, da je njena pokrajina zelo raznolika. Posamezni deli Slovenije so tako različni med seboj, da je v tem oziru podobna velikim deželam. Slovenija ima visoke gore, zlasti na severozahodu (najvišji vrh je Triglav v Julijskih Alpah, ki je obenem tudi najvišji vrh Jugoslavije, 2863 m), nižje hribe, gorice, kotline in doline, po katerih tečejo reke in potoki. Ima tudi precej jezer, podzemskih jam z lepimi kapniki, morje, ravnine pa je bolj malo. Svojevrsten čar ji dajejo tudi gozdovi (ki pokrivajo skoraj polovico dežele). Na mnogih hribčkih krasijo Slovenijo bele cerkvice, ob kmečkih domovih pa vidimo kozolce, ki so slovenske posebnost. Različna pa ni samo pokrajina, ampak tudi način življenja, ljudska kultura (govorica, 45 narečij — dialektov).

Položaj Slovencev v Italiji, Avstriji in Madžarski. Slovenci imajo v teh deželah svoje osnovne in srednje šole (uradno priznane), zlasti v Italiji, medtem ko je na Koroškem (v Avstriji) samo nekaj dvojezičnih šol in 1 povsem slovenska gimnazija (v Celovcu). Slovenščina bi morala biti (po mednarodnih pogodbah) drugi uradni jezik, kar pa je samo deloma. Naši ljudje se morajo trdo boriti za svoje osnovne pravice. Najboljši položaj je v Italiji, najslabši pa na Madžarskem.

Slovesci v svetu: moramo biti žive priče volje naroda, ki noče umreti; moramo za njegovo srečnejšo bodočnost brez prestanka delati moramo živeti tako, da nas nikoli kot naroda ne bo sram, v polni zavesti: Slovenec biti, je lepo!

SPOMENICA

Predstavniki političnih, verskih, socialnih, prosvetnih, kulturnih, gospodarskih in sploh narodnih ustanov Slovencev v zdomstvu v Buenos Airesu, zbrani dne 28. oktobra 1972 na proslavi narodnega praznika in dneva slovenske zastave v Slovenski hiši na Ramón Falcon 4158 —

OBSOJAMO

način, kako je avstrijska vlada perfidno obšla določbe mirovne pogodbe iz leta 1955 s tem, da je nezakonito in občutno zmanjšala obseg dvojezičnosti.

PROTESTIRAMO

najodločneje proti vandalskemu uničevanju že postavljenih napisov in slovenskega imetja.

Koroški Slovenci so 15. maju leta 1955 upravičeno pozdravljali člen 7 državne pogodbe, ki jim mednarodno garantira „vso zaščito in nadaljnji razvoj slovenske narodne skupnosti“. Toda najnovejši dogodki so pokazali, da se avstrijska vlada ni ničesar naučila iz zgodovine, kam je pripeljala nacistična nasilnost državo v času vojne, ter se cinično poslužuje prav istih gnusnih metod, ki jih je po vojni tako obsojala, ko je sama izjavila, da v manjšinah ne gleda več elementa, ki ločuje, ampak ki povezuje“.

Verovali so v demokracijo avstrijske republike, ki je ponosno izjavljala, da hoče biti pravična tudi manjšinskim narodom, pa je ob prvi priložnosti pokazala, da se ne loči od nacistov v težnji „likvidirati Slovence na Koroškem kot narod“.

Vsi tu zbrani vzpodbujamo kbroške Slovence

k NASTOPU na mednarodni forum,

najprej s pozivom na podpisnice pogodbe, med katerimi je tudi Jugoslavija, naj energično zahtevajo izvršitev mirovnih določil, za katere oni garantirajo, in

k PRIZIVU na Združene narode,

da naj oni raziščejo položaj in vzpostavijo pravico koroškim Slovincem, ki jim jo večinski narod odvzema na način, nevreden kulturnega naroda.

Slovenska skupnost v Argentini budno zasleduje razvoj dogodkov na Slovenskem Koroškem in bo dala svojim rojakom vso podporo, kolikor je v njeni moči, da uspejo s svojimi akcijami za zaščito človečasskih pravic, ki jim prav tako pripadajo kakor kateremu koli drugemu narodu.

Pričujočo recenzijo je za Klic Triglava napisal Ljubo Sirc, ki podaja takó enega izmed številnih mnenj ob izidu Svetinove trilogije. — Op. ured.

Spomladi mi je obiskovalec iz Slovenije priporočil, naj berem Svetinovo "Ukano", slovenski best-seller, v založbi zavoda Borec v Ljubljani. Ker je bila knjiga, odn. tri knjige (gre namreč za roman v treh delih) razprodana, sem jih dobil šele nedavno in prebral vseh 2700 strani na dušek.

Če je umetniško vrednost dela mogoče soditi po tem, kako pritegne bralca, je vrednost Svetinove knjige vsekakor visoka. Sicer pa je drugi izdaji dodana kritična ocena Rade Jana pod naslovom „Razmišljanja o Svetinovi trilogijski epopeji Ukana.“ Ta kritika nekoliko izumetničeno in prisiljeno skuša dognati, kam delo spada „družbeno“, kar je menda pač v duhu marksistične estetike.

Svetina sam piše precej bolj pristno in neposredno, tako da so tudi njegove sodbe o dogodkih, ki se jim v takem zgodovinskem romanu ni mogel izogniti, prav življenjske in mu očitno prihajajo od srca, kjer sodi o stvareh, ki so mu znane iz lastne izkušnje. To je toliko bolj presenetljivo in pomembno, ker je bil Svetina, čeprav najprej nemški vojak, partizanski in Knojevski oficir in nato partijski funkcionar. Skoro bi dejal, da je to dokaz, kako resnica postopno prodre skozi vse kalupe.

Snov dela so boji na Gorenjskem in Primorskem med partizani, Nemci, domobranci in še drugimi, ki jih je zaneslo v Slovenijo v letih 1943 do 1945. Opisani so spopadi, ki se jih iz pripovedovanja še vsi spominjamo: požig hotela na Pokljuki, napad na partijsko šolo v Cerknem itd. V resnične dogodke je vpletena izmišljena ljubezenska zgodba med študentom-partizanom Primožem in mestnim dekletom Ano, ki jo k partizanom pošlje nemški obveščevalec Wolf. Naslov knjige se namreč nanaša prav na to borbo med Gestapom in VOS-om, predhodnikom OZNE.

Človek se nehote vpraša, ali je bilo pri nas res toliko izdajanja in vrivanja, da je to glavna tema tega prvega večjega teksta o partizanski vojni. In če je vsega tega zares bilo toliko, zakaj potem? Zato, ker smo Slovenci prav posebno izdajalsko razpoloženi? Seveda se s takimi vprašanji oddaljimo od romana kot umetniškega dela in ga začnemo obravnavati kot zgodovinski dokument, kar v neki meri je. Na vprašanje o izdajstvu odgovarja Svetina šablonsko: vsaj dva glavna vrivača sta predvojna aktivna oficirja. Ne vem, ali se je resnično kdaj primerilo, da je bil aktivni oficir, ki je šel k partizanom, povezan z Gestapom. Poznam vsaj en primer, da so aktivnega oficirja, poročnika korvete Marka Česnja iz Kranja, ubili isto noč, ko je k partizanom prišel, ne da bi imeli kakršen koli dokaz proti njemu. Kaže, da je bila komunistična folklor, da mora biti aktivni oficir izdajalec

in da jo je prevzel tudi Svetina. Toda manj šablonsko se Svetina loteva vprašanja, kdo je bil kriv nastanka domobranstva in končne smrti domobrancev. Svetina preprosto ne more napisati oguljene fraze, da je šlo za „izdajalsko buržoazijo“, ki se je poslužuje še njegov recenzent Jan. Piše, da bele garde niso ustvarili samo farji, marveč tudi „mi sami ker nismo znali po človeško ravnati z ljudmi“. Popisuje, kako so bili v Dolomitih ljudje, „čepprav pobožni, s srcem za upor“. Nato se je začelo pobijanje vsevprek in ljudje so se odvrnili. Eden Svetinovih partizanov pravi: „Poznam celo nekaj takih ki so dali pobiti več naših ljudi, kot so pobili Nemcev...“ Tako Svetina govori o večnem „čemu“.

Glavnega vprašanja roman ne načinja in ni nemogoče, da Svetina o tem sploh ne ve. Glavni razlog za tragedijo na Slovenskem mora pač biti, da so si komunisti domišljali, da so dojeli dokončno resnico o življenju in da zato lahko počenjajo, kar se jim zdi potrebno, pri čemer je nekatere pri opredelitvi „potrebne“ vodila tudi krvoločnost. In dokončna resnica, kot so jo razumeli tedaj, je bila, da je vsega zla na svetu kriva privatna lastnina in je zato treba uvesti stalinizem, ki so ga imeli za „socializem“. Zaradi te dokončne resnice je bilo upravičeno vsako nasilje in so „moralni vsi člani partije sodelovati z Ozno“. V imenu te resnice so obljubljali kmetom „čase brez davkov“ in bledli podobne preproščine, da je bilo neki Svetinovi osebi dovolj: „Ne ustvarjamo iluzije nebes na zemlji.“

Svetina se pritožuje, da so štabi jedli posebej in da je „med borci in tistimi, ki vodijo, nastajala razpoka“. Človek bi štabom pralo in solato privoščil z veseljem, če ne bi bili najvišji štabi prav zaradi poznanja „resnice“ tako strahotno domišljavi, da z njimi sploh ni bilo mogoče pametno govoriti. O teh najvišjih štabih Svetina napiše malo, čeprav se v romanu pojavljajo znane osebnosti, toda bolj na robu, megljeno.

Ko popisuje nižje poveljnike, spet pada v kalupe. Kolikor se obnašajo slabo ali noro, je tega kriv „socialni izvor“ — pridobitniška miselnost ali srednje kmetstvo. Kot da ljudje ne bi bili ljudje pa naj že bodo delavci, kmetje, obrtniki, izobraženci ali kar koli, taki ali drugačni.

Skoro najboljše popiše Nemce: niso več popolnoma povampirjeni, ampak osebe z dobrimi in slabimi stranmi, ujeete v nacistično mašinerijo. Morda so se mu nemški portreti posrečili, ker je bil v Nemčiji na delu in v nemški vojski in je poznal posameznike. Nasprotno so se mu Angleži in Američani tako ponesrečili, da nastaja vtis, da še z nikomer od njih ni sodel za isto mizo. Vsi vprek so egoistični, naduti, domišljavi, proti nam itd. Toda tudi najsimpatičnejši med partizani opravijo slabo. Primož, pošten in inteligenten mladenič, ne more nikamor naprej, ker ni na vse tiho in se povrhu še zaljubi v „gestapovko“ Ano. Znajde se celo v zaporu, ker pravi, da je vojak in ne likvidator, ko mu Ozna ukaže pobijati v Trstu po koncu vojne, dasi so mu Nemci pobili vso družino. Čeprav je hraber in sposoben, ne postane oficir, ker je to za „vdane“ take, „ki so nadomeščali pomanj-

kanje vojaškega znanja z osebno hrabrostjo in padali brez potrebe.“ Dodati je treba: in mnogi zaradi njihove nesposobnosti...

Druga simpatična oseba je miner Marko starejši delavec, ki mu očitajo anarhizem. Pravi: „Vi se borite za oblast, jaz za svobodo.“ Ni čuda, da mu začne groziti komisar in da bi po vojni kmalu utegnil spoznati zapore za Ljubljano, če ga v romanu ne bi ubilo ob eksploziji v ljubljanski smodnišnici.

Zame osebno je zanimivo, da se v romanu z imenom omenja filmski enamelec Čoro Škodlar, ki je bil l. 1954 z menoj v zaporu na Igu.

Dasi so komunisti na vse strani obetali raj na zemlji in zahtevali vso kontrolo zase, so obenem skrivali, kaj prav zaprav nameravajo. Ko neki komisar govori o komunistični revoluciji in proletarstvu, mu oznovec očita, da prehitava razvoj in da je sektaš ter da ga je najbrž poslal Gestapo, da bi sejal razdor. Obenem hodijo partijci v posebne šole, kjer jih na tihem vadijo „za učvrstitev partije v vojski, ki bo zagotovila prevzem oblasti.“ Tudi to je bila neka vrsta „Ukana“. Ta ukana in vse, kar je z njo zvezano, temni požrtvovalnosti in idealizem, s katerim so se toliki preprosti Slovenci borili proti okupatorju, kakor sicer doživeto opisuje Tone Svetina v svoji trilogiji.

NOVE KNJIGE

ZBORNIK DRAGA 1971

Uredništvo Vestnika je prejelo v oceno Zbornik Draga 1971, ki vsebuje predavanja na študijskih dnevih v Dragi pri Trstu v času 4. in 5. septembra 1971.

Študijski dnevi v Dragi so nastali — kakor je v svojem pozdravnem nagovoru dejal prof. Jože Peterlin, ki že sedem let vodi te dneve — z namenom, „da lahko razpravljamo o svoji eksistenci in o nas, ki smo hie et nunc sestavni del prebivalstva dežele. Na konstruktivnih razpravah, ki jim niso v oviro različna svetovna naziranja, razmotrivamo o medsebojnem sožitju, o sožitju dežel, ki se tu stikajo, o evropskih in svetovnih problemih v duhu strpnosti in medsebojnega razumevanja.“ — Lep namen; vprašanje pa je, če študijski dnevi dosega jo ta namen. Bojkot režimskih predavateljev iz Slovenije na študijskih dnevih v letu 1972 dokazuje, da komunističnemu režimu, ki odloča o sodelovanju predavateljev iz Slovenije,

ni za konstruktivne razprave niti za dialoge, ker pozna samo monolog in diktaot. Organizatorji študijskih dni bodo po tej zadnji izkušnji pač morali sprevideti, „da s komunizmom ni debate,“ kakor je napisal škof dr. Gregorij Rožman v pismu msgr. Gabrovšku (glej Pastirjev Glas), in temu primerno spremeniti program svojega dela.

Zbornik Draga 1971 vsebuje šest referatov. Ni naloga „Vestnika“, da da bi se spuščal v podrobno analizo posameznih referatov. Hoče pa zapisati nekaj pripomb k nekaterim trditvam v teh referatih.

Referat prof. dr. Jožeta Velikonje „Današnja vloga zdomske Slovenije“ kaže veliko avtorjevo razgledanost in ostro opazovanje Slovencev v zdomstvu. Ta referat je zlasti namenjen slovenskim emigrantom. Je pa v teh izvajanjih precej pesimizma. Tako pravi avtor npr., da se bodo v drugi generaciji ohranile zavest slovenskega izvora in nekaj slovenskih prvin, v tretji pa samo morda še spomin na nekaj slovenskega. Vsaj mi v Argentini moremo reči, da še tudi pri tretji generaciji (800 jih hodi v slovenske šolske tečaje) obstaja zavest slovenskega izvora in mnogo slovenskih prvin. Zač smo mnjenja, da se morejo ob skupnih naporih ohraniti narodnostne skupine dolgo časa. Poglejmo Jude in Irce. Res je, da ti čutijo za slombo v svojih lastnih državah. Toda te države so še čisto mlade. Preje so se ohranjali, ker so se pač hoteli ohraniti.

V referatu, ki ga je imel dr. Drago Štoka, deželni poslanec v Furlaniji in Julijski Benečiji — „Perspektive slovenske narodne skupnosti v zamejstvu“ — je odlično podana analiza manjšinskega problema zlasti na Primorskem. Naj iz tega referata povzamemo dve misli. Prva: Samo kvaliteta lahko napravi iz slovenske manjšine polnovredni narodnostni objekt. V Izraelu je vsak človek trdnjava znanja in napredka. Na isto pot moramo tudi mi. Druga misel pa zadeva odnos matične domovine do zamejstva. Komunistični režim v Sloveniji je gnal slovenske množice na Primorskem in na Koroškem v asimilacijo s tem, da jih je silil v italijanske in nemške politične stranke. „Si moremo“, se vprašuje Štoka, „na primer zamisliti socialistično Avstrijo, ki bi pozivala južnotirolsko manjšino, naj podpre pri volivah italijansko socialistično stranko?“

Prim. dr. Julij Zalokar je podal „Nekaj pogledov na psihologijo raznarodovanja“; odlično predavanje, namenjeno zlasti Slovincem na Primorskem in Koroškem, pa važno tudi za slovenske emigrante. Med drugim naglašja Zalokar posebej pomen simbolov: narodne himne, zastave, narodne pesmi, govornice, imena, priimka, napisov itd. Gotovo spada med te simbole

tudi proslavljanje narodnih praznikov, ki jih nekateri v zdomstvu tako radi podcenjujejo ali celo sramotijo.

Sledita referata dveh vseučiliških profesorjev iz Ljubljane: dr. Gorazda Kušēja in dr. Vadimirja Murka o ustavnih spremembah v Jugoslaviji. Iz obeh člankov diha režimski duh, pomanjkanje sproščenosti in pomanjkanje poguma za lastno sodbo. Ponavljata uradne izjave režima.

Kako drugačen, originalen in zanimiv je referat dr. Ludvika Vrtačiča, ki je štipendist švicarskega nacionalnega sklada za znanstvena raziskovanja. Na jasen in obenem duhovit način pove, da se k ustavnim spremembam v Jugoslaviji ne da dosti povedati. Pravi: „Ustava in ustavne spremembe naj bi izražale voljo naroda. Da izražajo in v koliko izražajo voljo naroda, pa se v enostrankarskem političnem sistemu ne da dokazati. Čeprav njegovi predstavniki govorijo, da so bile ustavne spremembe plebiscitarno sprejete, nimajo za to nobenega dokaza. Narod ni stal pred alternativo. Če pa alternative ni, tudi plebiscita ni. Tako dašč logika!“ Dalje Vrtačič dokaže nesmisel toliko opevanega izraza „samoupravne družbe“. Tudi dokaže, da ni v Jugoslaviji ne duha ne sluha o pluralizmu in o demokraciji. Referat je vzbudil veliko pozornost in je morda povročil, da se komunistične oblasti prepovedale slovenskim izobražencem iz Slovenije sodelovanje na študijskih dnevih v letu 1972.

Sm R

Statistiko žrtev vojskovanja v Vietnamu je objavila revija Time (23. oktobra 1972). Številke pravijo: komunističnih vojakov je padlo 897.111, južnovietnamskih pa 183.000 (od tega jih je padlo v zadnjih šestih mesecih 36.000). Nad 1.300.000 Južnih Vietnamcev-civilistov je bilo pobitih v isti dobi. Vojskovanje je v celi Indokini izzvalo, da je 11 milijonov prebivalcev brez doma in žive kot begunci (Sij slov svobode).

Ali se Kissinger spominja teh števil, ko sklepa mir? Ali mu ne plešejo pred očmi smrti v drugih narodih, na katere bo sedaj prišla vrsta komunističnega „osvobojenja“? Ali kdaj pomisli na to, da ista usoda lahko doleti tudi Združene države? In potem?...

‡ **Alojzij Šef**

Dne 30. oktobra je po težki bolezni v Clevelandu umrl zvesti in delovni član Društva slovenskih protikomunističnih borcev v Clevelandu Alojzij Šef, star komaj 57 let.

Rajni Šef je bil rojen v Jurovskem dolu v Slovenskih gorah. Še pred vojno se je pridno udeleževal v raznih Slovenskih društvih v svojem rojstnem kraju — Sv. Juriju v Slovenskih gorah. Posebno rad je prepeval in sodeloval pri igrah, ki jih je pripravljalo domače Prosvetno društvo.

Dne 3. novembra 1944 se je rajni Šef priključil štajerskim četnikom, ki jih je vodil Jože Melaher-Zmagoslav. Najprej je bil na četniškem teritoriju v Slovenskih gorah, nato se je z vso edinico pomaknil k Mariji Gradec nad Laškim. Ob koncu vojne se je skupaj s štajersko edinico umikal preko Celja, Vojnika, Slovenjgradca in Dravograda na Koroško. Od tam so Angleži vso edinico prepeljali v Italijo. Njegova žena Marija pa se je po drugi poti umaknila skupaj s štajerskimi begunci iz Ljubljane preko Ljubelja v Vetrinj, odkoder so jo pozneje premestili v Lienz. Leta 1946 se je rajni Šef prebil iz južne Italije v Avstrijo in se po več letih ločitve združil s svojo ženo in hčerkico Mimico. Pozneje je z vso družino emigriral v Združene države in se naselil v Clevelandu.

Rajni Šef je imel mnogo prijateljev, kar je prišlo do vidnega izraza ob njegovi smrti, ko so se prihajali od njega poslavljati v pogrebni zavod. Zlasti v velikem številu so prihiteli njegovi soborci in člani DSPB v Clevelandu in so se z molitvijo rožnega venca, ki jo je vodil p. Fortunat Zorman iz Lemonta, poslovili od svojega prijatelja. Dalje so se poslovili z dvema ganljivima žalostinkama člani pevskega društva „Slovenski fantje“.

Pogreba se je udeležilo zelo veliko ljudi. Sv. mašo zadušnico je daroval p. Fortunat, ki je opravil tudi na pokopališču pogrebne obrede. Ob grobu se je v imenu soborcev in kot njegov poveljnik štajerskih četnikov poslovil Jože Melaher-Zmagoslav. Sv. maše in pogreba se je udeležil tudi general Ivan Prezeli, pod katerega vrhovno poveljstvo so med vojno spadali štajerski četniki. Člani DSPB v Clevelandu so se polnoštevilno udeležili pogreba, navzočih je bilo tudi več štajerskih soborcev iz edinice štajerskih četnikov.

Družini rajnega Alojzija šefa izrekamo iskreno sožalje in ji obljubljamo, da ji hočemo ostati zvesti prijatelji. Jože Melaher

Msgr. Srečko Gregorc — umrl

6. oktobra t. l. je umrl v Gorici kanonik goriškega stolnega kapitlja, msgr. Srečko Gregorc. Rodil se je 6. aprila 1894 v Mengšu. V duhovnika je bil posvečen leta 1917.

Vsem, ki jim je nudil pomoč v težkih dneh begunstva, bo ostal v najlepšem spominu. Hvala pokojnemu za vse dobro.

Marija Bajželj – umrla

V četrtek, 9. novembra 1972, je umrla v Nemški bolnišnici v Buenos Airesu Bajželjeva mama.

Marija Bajželj se je rodila dne 2. septembra 1895 v Šmatrnem pri Kranju, kjer je tudi preživeła mlada leta. Med prvo svetovno vojno, ko je oče služil kruh za družino v Severni Ameriki, ji je umrla mama. Marija je bila najstarejši otrok, zato je morala prevzeti skrb za mladoletne sestre in brata. Morala je v najtežjih časih nositi skrb in odgovornost matere nedoraslim otrokom. To je bilo njeno prvo materinstvo.

Lea 1920 se je poročila s Francetom Bajželjem iz Stražišča pri Kranju, a se morala preseliti v Grosuplje, moč je bil namreč zaposlen v Grosupeljski vrvarni. V srečni družini se jima je rodilo osem otrok. Dve hčerki sta umrli že v nežni otroški dobi. Težki časi vojne in revolucije v naši domovini so zajeli tudi Bajželjevo družino. Padel je oče in štiri sinovi. Moč France je bil zahrbtno ubit leta 1943 po vrnitvi iz zapora v Novem mestu. Smova Franci in Marijan sta bila ubita kot ranjenca na Turjaku; Jurij in Bojan pa sta bila vrnjena iz Vetrinja. Z žrtvijo petih svojih najdražjih je postala simbolično domobranska mati, kakor smo jo poznali v Buenos Airesu.

Begunska leta je z mladoletnima otrokoma preživela v Italiji, dokler ni prišla v Argentino. Zdaj je živeła pri svojem zetu Antonu Mikužu.

S smrtjo Bajželjeve mame je slovenska skupnost v Argentini zgubila ženo, ki je bila lik slovenske in domobranske matere. Zgubila pa je tudi darove „uboge vdove“, ki jih je pokojna razdajala če je le mogla, vsem slovenskim ustanovam. Za vero in slovenstvo ni poznala nobenega popuščanja. Njena močna volja ji je pomagala, da je kljub visokim letom ostala zdrava po telesu in bistra po duhu. Zanimala se je za vse slovenske dogodke, prebirala naše liste in revije ter z besedo in zgledom dajala korajžo vsem, ki so bili okrog nje.

Pred dobrim mesecem pa so njene moči pričele pešati. Preselila se je v lepše življenje, ne da bi se mogla posloviti. Na mrtvaškem odru je ležala v hiši svoje sestre v Ramos Mejía, kamor so jo prihajali kropit, ji prinašali cvetja, zanjo molili in se od nje poslavljali zlasti njeni duhovni sinovi — domobranci in ožji rojaki iz Kranja in Grosupelj.

V soboto, ob 10, je daroval msgr. Anton Orehar ob mrtvaškem odru sv. mašo za pokoj njene duše in se poslovil od nje z besedami vere in upanja. Nato smo jo spremili ob veliki udeležbi prijateljev na pokopališče Vilegas. Pogrebne molitve je opravil g. župnik Gregor Mali, od nje pa se ob odprtem grobu poslovila ing. Anton Matičič in Miha Benedičič.

Taka je bila življenjska pot Bajželjeve trikratne mame: mladoletnemu bratu in sestram, svoji družini in domobranskim sinovom.

Bodimo prepričani, da bo zdaj v večni domovini za svoje skrbela. Mi pa molimo za pokoj njene duše. Hvala za vse Bajželjevi mami!

Bajžljevi mami v spomin in slovo!

„Za pravo vrednost človek,“ stoji zapisano na spomeniku žrtvam komunističnega divjanja, kateremu ste bili ob blagoslovitvi in odkritju botra. Za pravo vrednost človeka, za njegovo svobodo, ste ravno Vi žrtvovali skorajda preko svojih moči. Štiri sinove, iz sebe porojene, z Vašo krvjo napojene, z vašimi nauki prepojene, ste skupaj z njih očetom domovini na oltar položili. Borci proti nasilju, ropu, požigu in umoru so bili od lastnih izdajalskih bratov na zverinski način uničeni. Veliki ideali svobode, poštenosti, bratstva in zvestobe so v vsej zgodovini človeštva postavljajo na najvišje oltarje in so vredni slehernih žrtve. Brez tega ni sožitja, brez tega ni vrednega življenja, ne za sedanje rodove, ne za prihodnje. To ste vedela, ko ste jih napotila v življenje, to ste vedela, ko so Vam sporočili njihov konec, to ste vedela, ko ste do zadnjega diha verjela v resničnost teh načel.

Soborci vaših sinov so vas spremili na zadnji poti, k zadnjemu počitku. Nesli so Vas na zadnji poti, kot nesejo vojaki svojega poveljnika in kot sinovi nesó svojo mater, da so vam tako olajšali vsaj malo tiste poslednje korake, ki jih je treba napraviti iz hiše žalosti do jame na pokopališču. Tako so tudi simbolično nadomestile vse tiste vaše, ki so pred vami odšli od nas.

Mirno počivajte, hrabra žena in domobranska mati!

— — —

Bajžljeva mama je bila skupaj s pok. Dolinarjem Andrejem bo'ra ob odkritju spomenika vsem žrtvam revolucije. O njej in njeni družini je obširno pisal Vestnik 1960, leto XI., števil. 10, stran 215/218.

DAROVALI SO:

za zavetišče škofa dr. Gregorija Rožmana:

DSPB Vestnik, Argentina, dobiček pri kosilu (sado) v zavetišču 10 septembra 1972	800.—
V uredništvo Vestnika je prispelo darilo naročnika iz Brazila, sborca F. R.	240.—

Življenje v svobodi dovoljuje pestrost, ta pa različne poglede, katerih smisel bi moral biti samo en cilj: osvoboditev domovine. Pri tem delu bo tisk ostal edino orožje. Bralce Vestnika naprošamo, da pošljejo izrezke, ki se jim zde primerni za objavo, ali pa tudi za komentar. — Uredništvo.

ORGANIZIRANA OBRAMBA

BEOGRAD, 6. oktobra. — V zvezni skupščini sta včeraj zasedala zbor narodov in družbeno-politični zbor. Zbora sta obravnavala več novih zakonskih predlogov, ki pa niso sprožili posebne poslanske razprave (saj gre večidel za sprejem zakonov, katere terja uskladitev z novimi ustavnimi določili). Najpomembnejši del tokratnega dnevnega reda zasedanja pa je bil vsekakor predlog za sprejem več zakonov na področju narodne obrambe — predlogom, ki so jim poslanci docela pritrdili.

Uvodno besedo o tem je pred poslanci obeh zborov zvezne skupščine povzel zvezni sekretar za narodno obrambo armadni general Nikola Ljubičić, ki je uvodoma poudaril, da se je zasnova vse ljudskega odpora pokazala kot najboljša oblika organizirane obrambe samoupravne socialistične družbe. Vojaško politični položaj v svetu, še posebno na območju Sredozemlja, ter nenehna aktivnost tistih, ki jim ni do nadaljnjega razvoja naše socialistične družbe, pa nas sili v to, da se ne zadovoljimo z že doseženim, temveč da moramo še naprej krepiti obrambno sposobnost naše države, je še dejal general Ljubičić.

S sedaj predlaganimi novimi zakoni želimo to tudi doseči; v teh zakonih je predvsem potrjena celokupnost načel naše obrambne zasnove — predvsem načelo, da Jugoslavija in njene oborožene sile, skladno z našo zunanjo politično usmeritvijo, nikoli ne bodo postale napadalec, bodo pa vsekozi dosledno branile neodvisnost, suverenost ter celovitost naše države.

Vsakršnemu agresorju se bomo postavili po rabu z vsesplošnim odporom v vsem jugolovanskem prostoru. Novi zakoni, ki jih sedaj ob tem predlagamo, je poudaril general Ljubičić, imajo namen še boljše pripraviti obrambno sposobnost vse naše družbe — tako oboroženih sil kot tudi družbeno-političnih skupnosti, delovnih organizacij in vseh občanov.

(Dnevnik)

Ljubičić mora paziti, da se mu ne bo zgodilo isto kot Simoviču. Vedeti pa tudi mora, da usoda slovenstva na zavisi od muh generalske družine, ki zraven še slovenska ni. — Osel gre

dvakrat na led, modrec ne... je pred leti zapel večni režimar
Oton Župančič.

BUENOS AIRES Predavanje o Karadjordjevičih

V okviru slovenske kulturne akcije, Zgodovinskega odseka, je imel predavanje prof. dr. Srečko Baraga o Dinastiji Karadjordjevičev in Jugoslavije. S številnimi skioptičnimi slikami je predavatelj podal zgodovino Karadjordjevičev od ustanovitve dinastije Črnega Jurija in od prve vstaje l. 1804 do današnjih dni. (Svobodna Slovenija)

škoda predavateljevega truda, sočutje z obveznimi poslušalci. Ali morda ne bi bilo bolj koristno, ko bi nekdo podal izvleček najbolj važnih členov vseh ustav, pod katerimi je bilo dano živeti Slovincem, odkar so stopili v družino evropskih narodov. Važnih členov, ki bi vzgajali k slovenski državni misli.

JUGOSLOVANSKA INVESTICIJSKA BANKA GROZI Z TOŽBO

BEOGRAD, 6. oktobra. — Dolgovi jugoslovanski investicijski banki so dosegli konec avgusta že 2268 milijonov dinarjev. Največ je dolgov iz poslovanja s tujino — 1322 milijonov dinarjev, za okrog 600 milijonov dinarjev pa je dolžna zveza.

Tudi pri dolgovih iz poslovanja z drugimi državami je največji dolžnik nekdanji državni kapital, za odplačevanje teh dolgov mora zagotoviti sredstva zveza oziroma natančneje republike in pokrajine. Denarja pa od nikoder ni. Kako naj banka poravnava dolgove, če sama ne dobi denarja zanje? Zgodilo se je že, da nekaterih menic ni mogla pravočasno odkupiti. Zato so zvezni sekretariat za finance in Narodna banka mnenja, naj zakonsko omogočijo blokiranje vseh računov dolžnikov, to pa so socialistične republike in pokrajine, če neredno poravnavaajo obveznosti do dolgov no tujem. Prav tako bi lahko Narodna banka označila za kreditno nesposobno vsako banko, ki je dala poroštvo ali menico za najem tujega kredita, pa ne more poravnati dospelih obveznosti.

Jugoslovanska investicijska banka pa je sklenila tudi, da bo generalni direktor poskušal kakorkoli doseči poravnavo dolgov, če pa ne, bo uporabila svojo dokumentacijo ter dolžnike tožila pred sodiščem. Ni pa treba še enkrat ponavljati, da je med njimi največji dolžnik zveza.

(Dnevnik)

Vsak komentar je odveč.

V SPOMIN TALCEV

(si) LUBLJANA, 6. oktobra. — Danes teden (13. oktobra) bo v Ulici talcev v Ljubljani komemoracija v spomin padlih talcev, ki jih je italijanski okupator ustrelil pred tridesetimi leti zaradi atentata na kvizlinga dr.

Marka Natlačena. 13. oktobra so Italijani postrelili 24 talcev in krajevna skupnost Poljane priredi vsako leto komemoracijo v njihov spomin.

Letošnja komemoracija bo še posebno slovesna, pa ne samo zaradi obletnice, ampak tudi zaradi tega, ker je KS Poljane skupaj s šolsko skupnostjo gimnazije Poljane, ki skrbi za spominsko ploščo, dobila od skupščine občine Center 20 tisoč dinarjev. Ta denar ne bodo porabili le za spominsko ploščo v Ulici talcev, ampak tudi za ureditev vseh spomenikov v tej krajevni skupnosti.

Na manjši slovesnosti bodo sodelovali godba milice, invalidski pevski zbor in igralec Andrej Kurent. Komemoracija se bo pričela ob pol petih popoldan. (Dnevnik)

Sleherno govorjenje o kvizlingu je nesmisel, kajti kot vse kaže, člankar in uredništvo nista brala Svetinove Ukane. Za vsakogar, ki so ga likvidirali, je Svetina našel primerne besede v arhivu VOSA, pri Natlačenu se omeji samo na dejstvo umora. Toliko se je že približal resnici, da se zaveda, da je Natlačen ravnal po najboljši vesti, kakor vsi narodni voditelji pred njim, in tudi — če tako hoče uredništvo Dnevnika — Stane Kavčič. Bo tudi on kvizling? In če so Italijani pobili 24 talcev, po tem je po Svetinovem krivda v tem, ker ni pomagala nobena Doris ne operna pevka in nobena druga ne... Je tako?

Stane Potočar načelnik generalštaba. 15. oktobra je umrl zadet od srčne kapi načelnik generalštaba jugoslovanske vojske Viktor Bujanj. Bil je Hrvat po rodu doma doma iz Gorskega Kotorja. Počopkan je bil z vsemu slovesnostmi v Beogradu. Za novega načelnika generalštaba jugoslovanske vojske je bil 24. oktobra imenovan general-polkovnik **Stane Potočar**, ki je bil doslej komandant ljubljanskega armadnega območja. Rojen je bil leta 1919 v Mirni peči pri Novem mestu. (Svob. Slovenija)

Morda ga bo doletela usoda, da bo brate Ljubičiče spremljal v njih nadaljnjem razvoju, ko bo notranji poseg jugoslovanske komunistične vojske v pričakovani kaos za nekatere potreben, drugim zaželen, vsem pa zadnji opomin, da na bajonetih ne moreš vladati. Še manj v tako pestri državi!

„Izvirna suverenost“ je za Slovenijo pravo smešenje vsega, kar bi morala biti prava suverenost, če bi obveljalo to, kar je o njej zapisal C. A. Žebot po krizi na Hrvaškem v listu „Washington Post“. Pravi, da „more samo prava avtonomija in enakost vseh šest republik pomiriti (straš pred Belgradom) in preprečiti vmešavanje tujih sil že vnaprej (če izvzamemo malo verjetno sovjetsko invazijo). Da se doseže taka za življenje sposobna skupnost jugoslovenskih republik, je treba izpopolniti tri glavne praznine... — kar vse pove, da je Žebot prepričan, da more biti avtonomija Slovenije isto kot suverenost slovenske države in se ponavlja v vsem nje-

govem argumentiranju vtis vnaprejšnje kapitulacije slovenske samostojnosti v državi Jugoslaviji, ki bi bodisi levičarska ali desničarska mogla že kdaj biti pravična narodom, ki žive na njenem področju. Iz članka se vidi, da mu gre komaj za federacijo, niti ne za konfederacijo. (Sij slov. svobode)

Razumete? — Ne, mi tudi ne. Vsekakor bo treba jasneje pisati ali pa več citirati, potem pa dodajati pripombe.

Slovensko dušnopastirsko središče. V četrtek, 24. oktobra, je goriški nadškof msgr. Peter Cocolin podpisal odlok, s katerim je kanonično ustanovil „Slovensko dušnopastirsko središče“ za slovenske vernike v Gorici. To, kar so si goriški Slovenci želeli kot svojo okvirno cerkveno ustanovo, ki naj jim nudi vse pogoje za samostojno duhovno rast in ki naj jih vključuje kot polnopravno cerkveno občestvo v celotnost goriške krajevne Cerkve, je zdaj stvarnost (Svob. Slovenija)

Hvala Bogu in Svetemu Duhu, moremo vzkliskniti. Zavriskali bomo pa od veselja tedaj, ko bo zdomska slovenska cerkev imeła lastno upravo in ne bo odvisna od nobenih, domovinskih civilnim oblastem več ali manj na milost in nemilost izročeni cerkvenih oblasti.

Dasi je najbolj ugoden trenutek že za nami, vendarle upamo, da bomo nekega dne dosegli, kar nam po vseh pravilih pripada. Jasno pa je, da na samostojnost ni misliti, dokler ni zagotovljen stalen dotok naraščajaja. Skrb za tega je pa na vseh starših, bolje povedano bi morala biti bolj močna in bolj živa.

Dr. Juraj Krnjević je predsednik Hrvatske seljačke stranke, ki so ji pred njim načelovali Stjepan Radić in dr. Viadko Maček. Letos je za poletje sklical v Kanadi (sam živi v Londonu) občni zbor stranke, a je krenil redni korak naprej: stranka ne bo imela samo svoj občni zbor (če se ne motimo, je bil zadnji občni zbor SLS v Celju pred približno 50 leti, če izvzamemo zborovanje zaupnikov stranke na dan Koroščevega pogreba v Ljubljani 16. decembra 1942, (prav 1940 — op. ured.), ko je bil za načelnika slovenske JRZ torej ne SLS, izvoljen dr. Franc Kulovec). Pretekli zbor HSS se je namreč spremenil v „Hrvatski narodni kongres“ in je dr. Krnjević nanj povabil zastopnike vseh hrvatskih političnih gibanj in struj v emigraciji.

Kakor so potem pisali nekateri hrvatski emigrantski listi, se hrvatska politična gibanja zbirajo na redne kongrese in občne zборе, vendar je bil letošnji kongres HSS važen, ker je stranka, ki ima kot taka za seboj največ tradicij, sprožila pobudo, da naj bi se hrvatska politična vodstva vodstva povezala na predvečer važnih dogodkov v Evropi. Pripraviša se Evropska varnostna konferenca, na katero so pristale že glavne evropske in svetovne države, dasi nekatere samo kot opazovalce. Najbolj si tako konferenco žele Sovjeti, da še bolj utrdijo svoj imperij nad Srednjo Evropo. Nujno je, da

se predstavniki hrvatske emigracije sporazumejo, kako bi preprečili, da bi se diktatura nad Hrvatsko v Titovi Jugoslaviji okrepila s pomočjo sklepov na evropski ali celo svetovni ravni. (Sij slov. svobode)

Tako se v politiki ne piše. Gospodje namreč, ki takole pišejo so: videli dr. Kreka na mrtvaškem odru, spremljati dr. Korošca ves čas med obema vojnama, bili zaposleni od štirinajstoorice, se družili z dr. M. Krekom in zavzemali vidna mesta v stranki, pa ves čas nikdar in nikoli niso tega prej znali povedati. Se pravi: ali je to potrdilo nekdanjega meščarstva ali izraz sedanjega širokoustenja. Pri tem navajamo naslednji citat:

Tako se je začela tista usodna borba med Krekom in Šušteršičem, ki se je kmalu nato ponazorila kot borba med jugoslovanskim stališčem Kreka in njegovih prijateljev in med Šušteršičevim avstrijskim stališčem, ki je tiraio slovenski narod v vse večjo negotovost. Šušteršič je bil sam prepričan trialist in je potrebo zveze med hrvaškim in slovenskim katoliškim narodom stalno poudarjal. V obrambi slovenskega stališča pa je bil v trialistični politiki vsaj toliko stvaren, v kolikor je bil v takratni jugoslovanski slutnji rešitve slovenskega vprašanja Krek še medel in nestvaren. Narodnostno vprašanje torej med njima ni moglo ustvariti tistega nasprotja, ki je nato tako zelo izločilo Šušteršičevo delo iz slovenske politike. Oba sta bila dovolj močni politični naravi, da bi mogla najti isto pot v obravnavanju narodnostnega problema. Bolj kot v narodnostnem načeu je torej lonelo nasprotje na čisto notranjih strankarskih razlogih... šele zveza med obema stališčema bi bila lahko harmonično rešila enotno giedanje na slovenski narodnostni problem.“

(Iz: Ruda Jurčec, Krek, Založba Hram, Ljubljana 1935, str. 88/89)

The Daily Telegraph, London, Anglija, je 21. julija objavil dopis A Zupana, Reading, Berks, kjer Zupan ob objavi Katynskih zločinov jasno oove tudi tragiko vrnitve domobranske vojske iz Vetrinja, o kateri se pa doslej še ni javno pisalo na podlagi dokumentov. „Zunanje ministrstvo še vedno molči“, zaključuje Zupan, „o tem grozotnem zločinu a verujem, da bo prišel dan, ko se bodo arhivi o tej zadevi odprli — in bo tako konec varanja drugih in britanske javnosti.“

Mladinska vez leto XVI, šte. 9, Buenos Aires: pesem JAZ (avtor S.) bi se bolje prilegla kakšnemu drugemu glasilu, v Mladinsko vez pa gotovo ne spada. Pri nekaterih smešnicah bo pa treba dodati pojasnilo ali pa kurje pero...

Škodljive manifestacije — uvodnik v Siju slovenske svobode z dne 31. oktobra, leto IV., številka 18. — Ob priliki narodnega praznika 29. oktobra je SSS čutil potrebo objave uvodnika, s katerim bi naj 29. oktober hočeš nočeš izginil iz slovenske zgodovine. Ne bomo navajali niti avtorja niti besede iz tega uvodnika, ker nam gre za STVAR. Torej...

Škoda, da je kralj Matjaž prej umrl, preden se je začelo sedanje stoletje, sicer bi gotovo brali njegovo izjavo, dano nekega dne nekemu slu, ki je imel samo en čevljev zavezan, pa levo uho odrezano itd...., da on res in resnično nikoli ni mislil, da ga bomo dali Slovenci spat pod goro Peco. In če bi vedel, da bo zrasla taka brada, bi si že zdavnaj kupil najboljšo Gillette itd.

Lepo je, da včasih gledamo začetke našega krščanstva skozi Prešernov Krst pri Savici. Ni bilo sicer vse tako, kakor je zapisano, a narod je pesem in njen pomen sprejel.

Čudovito je bilo v gimnaziji, ko nam je profesorski zbor razlagal nastop 29. oktobra. Niso šli v podrobnosti, jasno, a z besedo jim je toplo bilo srce ob misli, da smo vendarle Slovenci spet našli svobodo. Naj je bilo tako ali tako, generacije pred nami, med nami in za nami ta dan sprejemajo, kljub tej ali oni pomanjkljivosti.

Da se pa danes nekdo načrtno trudi podreti enega, če ne edinega rož za vso zdamsko mladino sprejemljivega pojma o svobodi po tisočletnem suženjstvu, in s tem hoče priključiti na pomoč vse zgodovinarje vseh barv, je žalostno.

Preveč žalostno. — Sicer pa se lahko zmenimo, da bomo začeli slaviti smrtni dan npr. Teodorja Heussa, ali Alojzija Gonzage, in še Rudolfa Habsburškega in bodo vsi veseli in zadovoljni, narod pa obvarovan bodočih preprirov.

VSEBINA: 1943—1973 — Slovenija v svetu (Milan Magister) — Narodov silobran (Alojzij Kukovica SJ) — Politični realizem (Rudolf Smersu) — Brandtoya zmaga (Pismo iz Nemčije) — Vuk Rupnik 60-letnik (Soborci) — Društvene novice: poročilo tisk. referenta Zveze DSPB — Slovenija (Priloga) — Spomenica — Ukana (Ljubo Sirc) — Zbornik Draga 1972 (Rudolf Smersu) — V spomin: † Alojzij šef — † msgr. Srečko Gregore — † Marija Bajželj — Brali smo

Correo
Argentino
Suc. 7

TARIFA REDUCIDA
Concesión No. 6830

Propiedad Intelectual
No. 1.144.379
Ramón Falcón 4158, Bs. As.